Лисенко Н. О. Дистанційна підтримка самостійної роботи студентів-іноземців / Н. О. Лисенко, О. О. Литвиненко // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи: збірник статей III Міжнародної науково-практичної конференції (31 травня – 01 червня 2018 р., м. Полтава). – Полтава: Вид-во “Астрая”, 2018. – С. 163 – 167.

УДК 378.6:62.016:811.161.2

ДИСТАНЦІЙНА ПІДТРИМКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ

Лисенко Н. О., Литвиненко О.О.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

У статті узагальнено досвід використання розробленого викладачами кафедри українознавства та латинської мови НФаУ ресурсу для дистанційної підтримки самостійної роботи з курсу «Українська мова як іноземна» для підвищення рівня мовної компетентності студентів-іноземців, а також для формування, закріплення й перевірки набутих знань. Окрему увагу приділено особливостям методів навчання та питанню техніного забезпечення.

Ключові слова: *дистанційний курс, Moodle, самостійна робота, тести, українська мова для іноземних студентів*

ДИСТАНЦИОННАЯ ПОДДЕРЖКА САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ-ИНОСТРАНЦЕВ

Лысенко Н. О., Литвиненко О. О.

Национальный фармацевтический университет, г. Харьков

В статье обобщен опыт использования разработанного преподавателями кафедры украиноведения и латинского языка НФаУ ресурса для дистанционной поддержки самостоятельной работы по курсу «Украинский язык как иностранный» для повышения уровня языковой компетентности студентов-иностранцев, а также для формирования, закрепления и проверки полученных

знаний. Отдельное внимание уделяется особенностям методов обучения и вопросу технического обеспечения.

Ключевые слова: *дистанционный курс, Moodle, самостоятельная работа, тесты, украинский язык для иностранных студентов.*

THE DISTANCE CONTROLLED SUPPORT OF THE FOREIGN STUDENTS SELF-INSTRUCTION

Lysenko N. O., Lytvynenko O. O.

National University of Pharmacy, Kharkiv

The article deals with the experience of using the distance controlled course in the structure of the resource developed by the teachers of Ukrainian Studies and Latin department of National University of Pharmacy for distance controlled support of students' self-instruction on the course «Ukrainian as a foreign language» in order to increase the language competence level of the foreign students and the assessment of the knowledge gained. The Moodle system functionality has been analyzed in relation to the teaching of language discipline; there have been given specific recommendations related to forming the test «Module control» when teaching Ukrainian as a foreign language, in particular with the use of such types of tests, as «image positioning», «matching», «embedded answers», «text positioning», «missing words choice», «missing words choice» with audio-file addition – listening test etc. The topical issues have also been observed concerning the technical requirements and the methods of study.

Keywords: distance controlled course, Moodle, self-instruction, tests, Ukrainian language for the foreign students.

У сучасних умовах освітній процес загалом і викладання мовознавчих дисциплін зокрема потребує значного оновлення й удосконалення. Необхідність вивчення іноземних мов зараз не викликає сумнівів, але темп сьогодення вимагає не лише якісного, але і швидкого вивчення мов.

Під час засвоєння будь-якої іноземної мови, на наш погляд, першочерговою мотивацією є потреба використовувати її у повсякденному житті, застосовувати не лише як інструмент «вводу-виводу» інформації, але й у комунікативному та гносеологічному аспектах. Не становить винятку й викладання української мови для іноземних студентів.

У сучасному світі інформаційних технологій уже прийнято виділяти такі методи навчання у вишах, які можуть бути адаптовані до наших реалій і застосовані при вивченні української мови як іноземної: адаптивне навчання, віртуальний клас, масові відкриті онлайн курси, синхронне й асинхронне навчання, змішане навчання, обернене навчання, самостійно скероване навчання, система управління навчальним процесом, так зване «хмарне» та мобільне навчання із застосуванням таких мобільних приладів, як КПК, смартфони й мобільні телефони, система управління курсом, електронне навчання, технологія 1:1 (тобто забезпечення кожного студента планшетом або ноутбуком з метою індивідуального навчання, що значно розширює можливості продовжувати вивчати мову позааудиторно), а також ігрофікація (гейміфікація), адже немає сумнівів, що найкраще нові знання засвоюються під час гри [6]. Використанню інноваційних технологій зараз присвячено багато досліджень, які опубліковані у вільному доступі онлайн, що значно полегшує процес підготовки до занять та розширює можливості викладача [1, 3, 4, 6].

Дистанційне навчання (distance education, e-learning) як інновація прийшло на український ринок навчальних послуг декілька років тому й відтоді набуло значного поширення як одна з форм дистанційної освіти.

Над апробацією інтерактивних освітніх технологій і впровадженням досвіду західноєвропейських університетів працює чимало вітчизняних вчених, однак численні роботи щодо розробки тестів на платформі Moodle апелюють до обізнаної аудиторії програмістів.

Метою нашої статті є узагальнення практичного досвіду викладачів кафедри українознавства та латинської мови НФаУ щодо використання тестів – невід'ємної складової дистанційного курсу на платформі Moodle, покликаної допомогти студенту-іноземцю як підвищити рівень власної мовної компетентності (тренувальні

тести), так і перевірити якість засвоєння знань, а також низки творчих вправ, що зараз активно розробляються як для студентів-іноземців з російською мовою навчання, які, досягнувши рівня А2, продовжують опановувати українську мову на другому курсі.

В оновленій версії Moodle, що використовується у НФаУ на сайті дистанційного навчання www.pharmel, наявні такі типи тестів: «правильно/неправильно», «вкладена відповідь», «вибір пропущених слів», «обчислювана відповідь», «стисла відповідь», «множинний вибір», «множинний обчислюваний вибір», «встановлення відповідностей», «переміщення тексту», «переміщення маркерів», «переміщення зображення», «проста обчислювана відповідь», «встановлення відповідності», «числова відповідь», «есе» тощо. Однак не всі з перелічених тестів доцільно використовувати у процесі вивчення саме мовної дисципліни.

Безперечно, студентів, які лише починають вивчати мову, варто заохотити до опанування нової лексики. Для перевірки рівня засвоєння лексичного мінімуму нами пропонується створення категорії «Малюнки». Тип застосовуваного тесту — **«переміщення зображення»**, сенс якого полягає в тому, щоб перевірити, чи співвідносяться у свідомості студента вивчені слова й зображення відповідних предметів. Із цією ж метою логічним є також використання тестів типу **«встановлення відповідності»** і створення категорії «Переклад».

За допомогою тестів **«встановлення відповідності»** також можна перевірити засвоєння граматичних тем, створивши категорію «Морфологія».

Дуже продуктивним є, на нашу думку, тип тесту **«вкладена відповідь»** (пропущені слова). Питання цього типу є дуже гнучкими, але можуть бути створені тільки шляхом введення тексту, що містить спеціальні коди, які створюють вбудований множинний вибір. Спектр застосування – від перевірки засвоєння лексичного мінімуму занять до знань з морфології.

Доречним для формування навичок, а згодом – перевірки засвоєння основ синтаксису є тест **«переміщення тексту»**, який дозволить студентам-іноземцям тренуватися, самостійно будуючи речення.

Цілісне розуміння тексту доцільно перевіряти за допомогою тесту **«вибір пропущених слів».** А об'єднавши тест **«вибір пропущених слів»** та аудіофайл із текстом, що відповідає одній із усних тем, нам вдалося створити тест-аудіювання. Наприклад, сприйняття й розуміння на слух тексту до теми «В супермаркеті» перевіряється в такий спосіб: студент прослуховує аудіо файл потрібну кількість разів, потім відповідає на запитання. Під час формування бази тестів також активно застосовуються такі типи, як «коротка відповідь», «множинний вибір», «правильно/неправильно» тощо, що є абсолютно універсальними щодо тематики перевірки.

Для вільного володіння усною та писемною формами професійного спілкування студенти повинні мати чималий активний лексичний запас фахової термінології. З метою формування комунікативної компетентності майбутніх спеціалістів актуальним є вивчення лексичного складу мови, адже найвищим рівнем формування мовної особистості й виявом мовної культури вважається «рівень володіння фаховою метамовою (терміносистемами, фразеологією, композиційно – жанровими формами текстотворення) та рівень мовного іміджу професії».

Для студента-іноземця багато важить саме мовне середовище. На жаль, Харківщина й зараз залишається територією російськомовного побутового мовлення. Відповідно, саме дистанційні ресурси можуть допомогти мотивованому студенту підвищити рівень фахової мовної компетентності.

Уважаємо за доцільне проводити запропонувати студентам у курсі з дистанційної підтримки самостійної роботи завдання у формі лінгвістичного дослідження професійної лексики з використанням активних професійно-орієнтованих методів: творчий метод, методи помилок, аналізу, тестування тощо. Ефективним є поєднання вправ як репродуктивного характеру, що виконують ознайомлювальну функцію, так і творчих, що сприяють активному самостійному використанню термінологічної лексики відповідно до виробничої ситуації.

Варті уваги вправи порівняльно-зіставного типу, що допомагають студентам відчути специфіку вивчених понять, ілюструють особливості нормативного фахового мовлення порівняно з розмовно-побутовим. Вправи цих типів дозволяють проаналізувати особливості вивчених понять на лексико-граматичному та стилістичному рівнях.

Безперечно, найбільш доцільним для формування мовленнєвої фахової компетенції на основі науково-професійної термінології є використання текстів зі спеціальності. Невеликих за обсягом, доступних за змістом для неносіїв мови, насичених словами, стійкими словосполученнями та граматичними конструкціями, характерними для мови спеціальності. Тільки на рівні тексту вивчені професійні терміни постають як цілісна комунікативна система, придатна для використання в певних робочих ситуаціях. Лише за такого підходу проведення занять з української мови ми зможемо прищепити студентам любов до української мови.

Отже, формування професійного й загальноінтелектуального словника студентів проходить у двох напрямках:

- опрацювання термінології з урахуванням спеціалізації студентів (практичний матеріал на закріплення теоретичного матеріалу спирається завжди на фахову лексику, вузькоспеціальну та загальну термінологію і фразеологію);
- практичне ведення професійного словника, який допомагає закріпити знання термінів у студентів.

Висновки. Отже, система тестів на платформі Moodle надає викладачу-філологу широкі можливості як для мотивації студентів до опанування лексики і граматики іноземної мови, так і для перевірки рівня отриманих знань. Низка творчих вправ, спрямованих на засвоєння фахової лексики, морфологічних особливостей та синтаксичних конструкцій наукового стилю дозволить студентам набути навичок спілкування українською мовою у професійній сфері.

Достатнє ж фінансування й чітка регламентація витрат робочого часу розробників курсів дозволить створити по-справжньому конкурентоспроможній інтелектуальний продукт.

Література:

1. Бєй Л. Б. Проблеми викладання української мови різним категоріям іноземних студентів / Л. Б. Бей, О. М. Тростинська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://chito.in.ua/problemi-vikladannya-ukrayinsekoyi-movi-riznim-kategoriyam-ino.html

2. Настенко Л.Г. Тьюторство як прогресивна технологія індивідуалізації освіти у вищій школі / Л. Г. Настенко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://readera.org/article/tjutorstvo-jak-prohresyevna-tekhnolohia-indyevidualizatsiye-osvitye-u-vyeshchiy-10181969.html

3. Самолисова О.В., Скорбач Т.В., Калініченко О.В. Використання інноваційних особистісно-орієнтованих методик у викладанні української мови як іноземної [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/3881

4. Фоміна Л. В., Скорбач Т. В., Кулікова І. І. Традиційні та інноваційні підходи до вивчення української мови як іноземної у вищій медичній школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/6007

5. Технологія створення дистанційного курсу [навчальний посібник / за ред. М. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка]. – К.: Міленіум, 2008. – 324 с.

6. Technology concepts each teacher should know about. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.educatorstechnology.com/2013/03/14-technology-concepts-every-teacher.html